

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communications Technology , ICT) มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันเป็นกลไกสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและการทำงาน มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการดำรงชีวิตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ มีการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่างๆและในโรงเรียนเทคโนโลยีสารสนเทศจะเข้ามามีส่วนสำคัญในการพัฒนาด้านเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ สนับสนุนการจัดการศึกษาและด้านเทคโนโลยีสื่อสารระหว่างบุคคล โรงเรียนไม่สามารถหลีกเลี่ยงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนและยังต้องตระหนักว่าจะนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างไรจึงจะส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนและช่วยผู้เรียนให้ใช้ชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพในสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเนื่องจากการจัดการเรียนการสอนไม่ได้จำกัดอยู่ในห้องเรียนเท่านั้น แต่เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกัน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 หมวด 9 ว่าด้วยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา กำหนดให้ รัฐต้องจัดโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ช่องทางและสื่อโทรคมนาคมเพื่อการศึกษา และต้องจัดให้มีโครงสร้างและหน่วยงานเฉพาะเพื่อรับผิดชอบด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา นอกจากนี้ยังต้องส่งเสริมบุคลากรทางการศึกษาตลอดทั้งประชาชนให้มีขีดความสามารถในการผลิตการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ ในยุคสังคมข่าวสารเพื่อการแสวงหาความรู้และการศึกษาตลอดชีวิต ลักษณะของการศึกษาตามเจตนารมณ์ดังกล่าวจะเป็นการศึกษาตลอดชีวิตที่มีความยืดหยุ่นสูงสามารถตอบสนองต่อความต้องการความจำเป็นและความสนใจของปัจเจกบุคคลโดยเป็นการศึกษาแบบไม่เผชิญหน้าผ่านทางเครือข่ายโทรคมนาคมซึ่งเชื่อมโยงทั่วถึงทุกมุมโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 ก : 37)

ดังนั้นเทคโนโลยีสารสนเทศการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในกาทำให้การจัดการกิจกรรมและกระบวนการทางการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการนำเทคโนโลยีมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งจะเห็นได้จากการที่รัฐบาลให้ความสำคัญโดยการจัดท

เครื่องคอมพิวเตอร์แท็บเล็ตให้แก่โรงเรียน โดยเริ่มทดลองดำเนินการในโรงเรียนนำร่องสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา 2555 ควบคู่กับการเร่งพัฒนาเนื้อหาที่เหมาะสมตามหลักสูตรบรรจุลงในคอมพิวเตอร์แท็บเล็ตรวมทั้งจัดทำระบบอินเทอร์เน็ตไร้สายตามมาตรฐานการให้บริการในสถานศึกษาที่กำหนดโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (คณะรัฐมนตรี. 2554 : 10)

สำหรับแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ฉบับที่ 2 ประเทศไทย พ.ศ. 2552-2556 ได้กำหนดให้การพัฒนา ICT มีเป้าหมายเชิงพัฒนาสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสานความต่อเนื่องทางนโยบายจาก IT2010 มุ่งเน้นแก้ไขจุดอ่อนที่สำคัญของการพัฒนา ICT ของประเทศไทย โดยการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาโดยการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาไว้ 4 ด้าน คือ การสร้างกำลังคนให้มีศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์มีธรรมาภิบาล จริยธรรม วิจารณ์ญาณ และรู้เท่าทัน รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย สนับสนุนการเรียนการสอน ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการศึกษาของประเทศไทย พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการศึกษาของประเทศไทยและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ และการบริการด้านการศึกษา ซึ่งจะเอื้อต่อการสร้างธรรมาภิบาลของสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2554 : 4-7)

จากการสำรวจสภาพเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ตามโครงสร้างของหน่วยงาน พบว่า สถานภาพด้านการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ร้อยละ 24.1 มีการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ เช่น ระบบลงทะเบียนและวัดผล งานการเงินและงบประมาณ ระบบบุคลากร เป็นต้น ด้านการสอน พบว่า ร้อยละ 8.7 ของครูผู้สอนมีการใช้คอมพิวเตอร์ในการสนับสนุนการสอน ร้อยละ 22.8 มีการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนการสอน ส่วนในด้านหลักสูตรสถานศึกษา ร้อยละ 43.6 มีรายวิชาที่ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอนสำหรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อช่วยสอนครูผู้สอนที่มีเว็บไซต์ของตนเองร้อยละ 6.6 และมีการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ร้อยละ 72.6 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2551 : 28)

ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 4 ได้ส่งเสริมให้โรงเรียนในสังกัดทุกแห่งได้นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนมาใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 เป็นต้นมา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. 2548 : 25) ซึ่งในปัจจุบันนี้ ได้กำหนดเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาเพื่อตอบสนองกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้โดยมีเป้าหมายที่จะเป็นศูนย์บริการข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ที่มีฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน โรงเรียนมีความพึงพอใจในการให้บริการ ผู้เรียนมีทักษะด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาระบบข้อมูลพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน ทันสมัย และสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. แผนพัฒนาการศึกษาปี 2554 : 4) ซึ่งสภาพในการดำเนินงานในปัจจุบันพบว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ได้พยายามนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนมาใช้เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากยังมีความไม่ชัดเจนในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อการศึกษาในด้านการบริหารจัดการ ด้านการสอนและด้านการช่วยสอน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. 2552 : 35)

จากการปฏิบัติงานของผู้วิจัยซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่เลขานุการศูนย์พัฒนาการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนโรงเรียนในฝัน ศูนย์แม่ข่ายจังหวัด ซึ่งรับผิดชอบในเรื่องการจัดกิจกรรมอบรม ติดตามการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยจะมีการจัดการอบรมในทุกๆ ปี และมีหลักสูตรที่แตกต่างกัน โดยจะมีนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักในการกำหนดหลักสูตรในแต่ละปีการศึกษาพบว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ยังมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อย และครูยังขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ซึ่งจำเป็นที่จะต้องนำมาใช้เป็นอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน ผู้วิจัยได้มองเห็นปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นข้อมูล แนวทางในการวางแผน พัฒนาปรับปรุงการบริหารงานของโรงเรียนที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๔

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารกับครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อทราบสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4
2. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางในการวางแผน กำหนดนโยบาย ตลอดจนการแก้ไขปัญหาการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1 ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๗ จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้จึงได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังใ้แจงเสริม จุลกะเศียน. 2541 : 45)

1.1 ด้านการบริหาร

1.2 ด้านการสอน

1.3 ด้านช่วยสอน

2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 4 จำแนกเป็น ผู้บริหารจำนวน 194 คน และครูจำนวน 1,788 คน รวมทั้งสิ้น 1,982 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608-610) ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร จำนวน 132 คน และครู จำนวน 317 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 449 คน แล้วทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1. สถานภาพตำแหน่ง

3.1.1.1 ผู้บริหาร

3.1.1.2 ครู

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน

3.1.2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก

3.1.2.2 โรงเรียนขนาดกลาง

3.1.2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของโรงเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง กระบวนการ ขั้นตอนในการจัดเก็บ ประมวลผล และเผยแพร่สารสนเทศ โดยอาศัยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม ที่ทำให้การเชื่อมโยงข้อมูลกันได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

2. สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา หมายถึง สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติในการนำวิทยาการทางเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการและการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดไว้ 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการบริหาร หมายถึง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษามาใช้ในกระบวนการดำเนินงานในการวิเคราะห์ การวางแผน การจัดเก็บข้อมูลและการประมวลผล ที่นำมาใช้กับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์และการติดตั้งเครือข่าย มีการบำรุงรักษา และมีการฝึกอบรมบุคลากรให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านการสอน หมายถึง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษามาใช้เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดเก็บข้อมูลผลการเรียนและการพัฒนาตนเองของนักเรียน เตรียมการสอน การจัดทำเอกสารประกอบการสอน การวัดและประเมินผลจัดทำฐานข้อมูลภายนอกเพื่อเป็นแหล่งสืบค้นสำหรับนักเรียนและเป็นที่ยอมรับเผยแพร่ผลงานของครู เพื่อให้ นักเรียนและครูได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาเข้า มาใช้ในการเรียนการสอนรวมถึงมีการออกแบบสื่อการสอนที่หลากหลายอีกด้วย

2.3 ด้านช่วยสอน หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา เพื่อเป็นสื่อช่วยสอนที่สามารถแสดงออกถึงความก้าวหน้าของผู้เรียนที่เหมาะสมกับวัย ซึ่งการเรียนจะมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสื่อและผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากการศึกษาคู่มือและเอกสารประกอบสื่อในทุกที่ ทุกเวลา ที่ผู้เรียนต้องการศึกษา และโรงเรียนมีการกำกับ ดูแล รวมทั้งมีการประเมินผลเพื่อพัฒนาเป็นระยะ

3. สถานภาพตำแหน่ง หมายถึง สถานภาพการปฏิบัติงาน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.1 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน มีฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย มีหน้าที่กำกับดูแลบังคับบัญชาครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

3.2 ครู หมายถึง ครูที่ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

4. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ที่มีขนาดต่างกัน โดยใช้เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ 3 ขนาด คือ

4.1 ขนาดเล็ก มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน

4.2 ขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 121 ถึง 300 คน

4.3 ขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่ขึ้นตรงต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอสตึก อำเภอแคนดง อำเภอคูเมือง อำเภอพุทไธสง อำเภอนาโพธิ์ และอำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University